ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

DOI: https://doi.org/10.32844/ibpala-2025-4.01
УДК 3.073.52(062.551):338.242.2:657.37

СУЧАСНІ ВИМІРИ НЕФІНАНСОВОЇ КОРПОРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ: ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Гаврильченко Юрій Володимирович,
кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу
Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна»
Київ, Україна
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-1930-7638

Танцюра Денис Вікторович,
аспірант кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу
Інститут права та суспільних відносин
Університету «Україна»
Київ, Україна
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0003-9180-6367

У статті досліджено нефінансову корпоративну звітність як складне суспільно-економічне явище, що набуває особливої актуальності в умовах трансформації моделей економічного розвитку, посилення вимог до прозорості діяльності бізнесу та поглиблення євроінтеграційних процесів. Обґрунтовано, що нефінансова корпоративна звітність виходить за межі традиційного інструмента інформування зацікавлених сторін і набуває значення важливого засобу реалізації завдань державного управління у сферах сталого розвитку, корпоративної доброчесності та стратегічного управління. Метою статті є аналіз різних аспектів нефінансової корпоративної звітності задля формування цілісного та системного уявлення про її сутність і значення для держави. У дослідженні застосовано комплексний підхід, що передбачає розгляд нефінансової звітності через призму інформаційно-системного, правового, управлінського, комунікативного та концептуального аспектів. Показано, що в інформаційно-системному аспекті нефінансова корпоративна звітність розглядається як результат функціонування обліково-інформаційної системи підприємства, яка забезпечує поєднання фінансових і нефінансових даних та створює інформаційну основу для управлінських рішень і публічної підзвітності. У правовому аспекті нефінансова звітність інтерпретується як форма реалізації нормативно закріплених вимог щодо розкриття інформації та як елемент регуляторної політики держави, що поступово трансформується від добровільних практик до обов'язкових моделей звітування. Управлінський аспект розкриває нефінансову корпоративну звітність як прикладний інструмент планування, контролю, управління ризиками та оцінки ефективності державних програм. У комунікативному аспекті звітність постає як особливий місток для взаємодії між бізнесом, суспільством і державою, що забезпечує прозорість, підзвітність і зворотний зв'язок. Концептуальний аналіз засвідчує перехід від фінансово орієнтованої моделі звітування до комплексного підходу до розкриття вартості, у межах якого економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності підприємств розглядаються як взаємопов'язані.

Ключові слова: *нефінансова звітність, державне управління, публічне право, сталий розвиток, прозорість і підзвітність, євроінтеграція.*

Рекомендоване посилання:
Гаврильченко Ю. В., Танцюра Д. В. Сучасні виміри нефінансової корпоративної звітності: публічно-правовий аспект. *International Bulletin on Public Administration and Legal Affairs*. 2025. № 4 (6). С. 7–11. DOI: https://doi.org/10.32844/ibpala-2025-4.01

© Гаврильченко Ю. В., Танцюра Д. В., 2025

CONTEMPORARY ASPECTS OF NON-FINANCIAL CORPORATE REPORTING: PUBLIC LAW ASPECT

Havrylchenko Yurii Volodymyrovych,
Candidate of Sciences in Public Administration,
Associate Professor of the Department of International Relations and Political Consulting,
Institute of Law and Public Relations, University "Ukraine"
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-1930-7638

Tantsiura Denys Viktorovych,
Postgraduate student of the Department of International Relations and Political Consulting,
Institute of Law and Public Relations, University of "Ukraine"
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0003-9180-6367

The article examines non-financial corporate reporting as a complex socio-economic phenomenon that is becoming particularly relevant in the context of transforming economic development models, increasing requirements for business transparency, and deepening European integration processes. It is argued that non-financial corporate reporting goes beyond the traditional tool for informing stakeholders and is becoming an important means of implementing public administration tasks in the areas of sustainable development, corporate integrity, and strategic management. The purpose of the article is to analyze various aspects of non-financial corporate reporting in order to form a comprehensive and systematic understanding of its essence and significance for the state. The study uses a comprehensive approach that involves examining non-financial reporting through the prism of informational, systemic, legal, managerial, communicative, and conceptual aspects. It is shown that, from an information and system perspective, non-financial corporate reporting is viewed as the result of the functioning of an enterprise's accounting and information system, which combines financial and non-financial data and creates an information basis for management decisions and public accountability. In legal terms, non-financial reporting is interpreted as a form of implementation of regulatory requirements for information disclosure and as an element of state regulatory policy, which is gradually transforming from voluntary practices to mandatory reporting models. The management aspect reveals non-financial corporate reporting as an applied tool for planning, control, risk management, and evaluation of the effectiveness of government programs. In terms of communication, reporting acts as a special bridge for interaction between business, society, and the state, ensuring transparency, accountability, and feedback. Conceptual analysis confirms the transition from a financially oriented reporting model to a comprehensive approach to value disclosure, within which the economic, social, and environmental aspects of business activities are considered interrelated.

Key words: *non-financial reporting, public administration, public law, sustainable development, transparency and accountability, European integration.*

Актуальність теми

У сучасних умовах трансформації економічного розвитку, зростання вимог до прозорості бізнесу та поглиблення євроінтеграційних процесів нефінансова корпоративна звітність набуває особливої актуальності як елемент реалізації державної політики у сферах сталого розвитку та стратегічного управління, а також як об'єкт публічно-правового регулювання.

Стан дослідження

Питання нефінансової корпоративної звітності досліджуються у працях вітчизняних і зарубіжних науковців переважно з позицій бухгалтерського обліку, корпоративного управління чи відносин у сфері фінансів. Значний внесок у формування інформаційно-системного підходу до звітності зробили, зокрема, Л. А. Костирко (Костирко, 2013) та інші дослідники, які розглядають звітність як елементи єдиного інформаційного середовища підприємства. У зарубіжних дослідженнях значна увага приділяється концепціям Triple Bottom Line (TBL) (Jonker, 2020), Creating Shared Value (CSV) (Porter & Kramer, 2011), інтегрованої звітності як основі нової парадигми корпоративного звітування.

Водночас у науковій літературі недостатньо опрацьованим залишається питання комплексного осмислення нефінансової

корпоративної звітності саме з позицій державного управління. Зокрема, відсутній цілісний підхід до аналізу нефінансової звітності як багатовимірного явища, що одночасно виконує інформаційну, правову, управлінську, комунікативну та концептуальну функції у механізмі реалізації державної політики. Ця прогалина набуває особливої значущості в умовах поступового переходу України до обов'язкових стандартів нефінансового звітування та гармонізації з вимогами Європейського Союзу.

Мета статті

Для досягнення основної мети дослідження, якою є формування комплексного уявлення про явище нефінансової корпоративної звітності, автором сформульовано такі пізнавальні завдання: обрати власну методику пізнавального процесу, побудовану на комплексному підході, та висвітлити характерні властивості досліджуваного явище у інформаційному, правовому, управлінському, комунікативному та концептуальному аспектах; розкрити інструментальну роль різноаспектного розуміння для сфери державного управління.

Виклад основного матеріалу

Для більш глибокого розуміння природи нефінансової корпоративної звітності доцільно послідовно розглянути окремі аналітичні аспекти цього явища. Так, наприклад, інформаційно-системний вимір дозволяє розглядати нефінансову корпоративну звітність не як сукупність окремих документів або показників, а як результат функціонування обліково-інформаційної системи підприємства. Такий підхід створює підґрунтя для аналізу звітності в контексті корпоративного управління і державного регулювання.

У працях С. Ф. Голова (Голова, 2003), Л. А. Костирко (Костирко, 2013), Н. О. Лоханової (Лоханова, 2012) та інших дослідників обґрунтовується трактування обліку і звітності як єдиного інформаційного середовища, що акумулює фінансові та нефінансові дані і трансформує їх у звітні форми. У цьому розумінні нефінансова корпоративна звітність формується як один із результатів функціонування такої системи.

З позицій інформаційно-системного підходу нефінансова звітність виконує подвійну роль: з одного боку, вона забезпечує інформаційну підтримку управлінських рішень на рівні підприємства, а з іншого – створює інформаційну основу для публічної підзвітності та державного моніторингу. Саме в такому значенні нефінансова корпоративна звітність стає важливим елементом інформаційного забезпечення реалізації державної політики у сфері сталого розвитку та поєднує внутрішні управлінські потреби підприємства з зовнішніми вимогами прозорості та підзвітності.

Правовий вимір нефінансової корпоративної звітності дозволяє розглядати її не лише як інформаційний продукт або управлінський інструмент, а як форму реалізації юридичних обов'язків суб'єктів господарювання та складову регуляторної політики держави. У цьому контексті нефінансова звітність набуває нормативно визначеного характеру та включається до системи правових засобів забезпечення прозорості, підзвітності та доброчесності корпоративної діяльності.

У межах правового підходу нефінансова корпоративна звітність постає як результат дії норм, що встановлюють обов'язок розкриття інформації про екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності підприємств. Такий обов'язок може бути закріплений безпосередньо у законодавчих актах, підзаконних нормативно-правових актах або через імплементацію міжнародних і наднаціональних стандартів, зокрема у процесі гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу.

З правової точки зору нефінансова звітність виконує функцію інструмента регуляторного впливу, за допомогою якого держава формує правила поведінки для корпоративного сектору, визначає мінімальні стандарти прозорості та створює умови для контролю й нагляду. Важливо, що у цьому вимірі звітність перестає бути виключно добровільною практикою корпоративної соціальної відповідальності й набуває ознак юридично значущої дії, невиконання або неналежне виконання якої може тягнути за собою правові наслідки.

Окремого значення правовий вимір набуває у контексті поступового переходу від рекомендаційних моделей нефінансового звітування до обов'язкових форм розкриття інформації. І в Україні основоположним документом у цьому контексті стало розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2024 року, яке визначило дорожню карту впровадження ESRS-стандартів до 2030 року (Про схвалення Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку, 2024).

Така еволюція зумовлює зміну ролі держави – від спостерігача та стимулятора добровільних практик до активного суб'єкта регуляторної політики, який визначає вимоги до змісту, форми, строків подання та перевірки нефінансової корпоративної звітності. А сама звітність постає як елемент нормативно-правового механізму державного управління, що забезпечує реалізацію публічних інтересів у сферах сталого розвитку, захисту прав стейкхолдерів та формування відповідальної корпоративної поведінки.

В управлінському вимірі нефінансова корпоративна звітність розглядається як прикладний інструмент, спрямований на підтримку процесів планування, контролю та прийняття управлінських рішень. На відміну від суто інформаційного або правового підходів, у цьому випадку акцент зміщується на практичну корисність нефінансових даних та їх здатність впливати на реальні управлінські дії як на рівні окремого підприємства, так і на рівні державної політики.

Для корпоративного сектору нефінансова звітність виконує функцію інструмента стратегічного та операційного управління. Вона дозволяє ідентифікувати нефінансові ризики – екологічні, соціальні, репутаційні, управлінські, – оцінити їхній потенційний вплив на довгострокову стійкість компанії та врахувати їх у процесі планування діяльності. У цьому сенсі нефінансова звітність доповнює фінансові показники, розширюючи аналітичну базу для управління ризиками, ресурсами та взаємодією зі стейкхолдерами.

Управлінський вимір є не менш важливим і для органів державної влади. Нефінансова корпоративна звітність формує інформаційну основу для моніторингу ефективності регуляторних заходів, оцінки результативності реалізації державних програм у сфері сталого розвитку, екологічної та соціальної політики, а також для коригування управлінських рішень. Через аналіз нефінансових показників держава отримує можливість переходити від формального контролю до більш змістовної оцінки впливу діяльності бізнесу на суспільні процеси.

У цьому контексті нефінансова звітність набуває ознак інструмента для забезпечення необхідного впливу та зворотного зв'язку між державою та корпоративним сектором. Тобто дозволяє зіставляти задекларовані цілі політики з фактичними результатами діяльності суб'єктів господарювання, виявляти системні проблеми та формувати підґрунтя для вдосконалення механізмів державного управління.

У комунікативному вимірі нефінансова корпоративна звітність розглядається як канал структурованої взаємодії між бізнесом, суспільством і державою. У цьому ракурсі звітність виконує не лише функцію інформування, а слугує засобом налагодження діалогу, узгодження інтересів та формування довіри між ключовими учасниками соціально-економічних процесів.

Для корпоративного сектору нефінансова звітність є формою публічної самопрезентації та способом донесення інформації про цілі, цінності, управлінські підходи та соціально-екологічні зобов'язання. Через розкриття нефінансових аспектів діяльності підприємства демонструють свою відповідальність перед працівниками, місцевими громадами, споживачами та іншими зацікавленими сторонами, що сприяє зниженню інформаційної асиметрії та підвищенню рівня довіри.

З боку суспільства нефінансова корпоративна звітність виступає інструментом громадського контролю та оцінки реального впливу бізнесу на соціальне та природне середовище, а також дієвим інструментом налагодження діалогу і взаєморозуміння між компаніями і зовнішнім співтовариством (Єршова, 2016). Наявність відкритої та доступної нефінансової інформації дозволяє громадськості, експертному середовищу та неурядовим організаціям брати участь у публічному обговоренні корпоративної поведінки та впливати на формування суспільних очікувань щодо стандартів відповідального ведення бізнесу.

Для держави комунікативна функція нефінансової звітності має подвійне значення. З одного боку, вона забезпечує надходження релевантної інформації для оцінки результативності державної політики у сферах сталого розвитку, екології, соціального захисту та корпоративної доброчесності. З іншого боку, держава, встановлюючи вимоги до змісту та форм нефінансової звітності, фактично формує рамки комунікації між бізнесом і суспільством, спрямовуючи її у русло публічних інтересів.

Таким чином, у комунікативному вимірі нефінансова корпоративна звітність постає як інституціоналізований канал взаємодії «бізнес – суспільство – держава», що забезпечує прозорість, підзвітність і зворотний зв'язок у процесі реалізації державної політики та розвитку відповідального корпоративного сектору.

У концептуальному вимірі нефінансова корпоративна звітність постає не просто як сукупність нових форм або розширення інформаційного наповнення традиційної звітності, а як відображення глибинної трансформації підходів до розуміння діяльності підприємства та створення вартості. У цьому контексті ключове значення мають концепції сталого розвитку, зокрема модель потрійного результату (Triple Bottom Line, надалі TBL), підхід створення спільної цінності (Creating Shared Value, надалі CSV), а також ідея інтегрованої звітності, які формують нову парадигму корпоративного звітування.

Концепція TBL закладає основу переорієнтації від фінансовоцентричного бачення результативності бізнесу до поєднання економічного, соціального та екологічного вимірів. У межах цього підходу вартість підприємства більше не зводиться виключно до фінансових показників, а розглядається як результат взаємодії з людським, соціальним і природним середовищем. Нефінансова корпоративна звітність у такій логіці виконує функцію інструмента відображення цієї взаємодії та фіксації нефінансових чинників довгострокової стійкості бізнесу.

Концепція CSV розвиває цю ідею, зміщуючи акцент із мінімізації негативних впливів на активне створення спільної цінності для бізнесу та суспільства. У межах такого підходу соціальні й екологічні аспекти діяльності інтегруються у бізнес-стратегію, а нефінансова звітність стає засобом демонстрації того, яким чином компанія поєднує досягнення економічних результатів із вирішенням суспільно значущих проблем. Таким чином, звітність виходить за межі опису відповідності вимогам і набуває стратегічного характеру.

Ідея інтегрованої звітності узагальнює зазначені підходи, пропонуючи розглядати корпоративну звітність як цілісну модель розкриття інформації про створення вартості в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі. У цьому

підході нефінансова інформація розглядається не як додаток до фінансових даних, а як рівноправний елемент концепції вартості, що відображає використання та трансформацію різних видів капіталу. Така логіка безпосередньо пов'язана з переходом до інтегрованого мислення та переосмислення ролі звітності у корпоративному й публічному управлінні.

Отже, у концептуальному вимірі нефінансова корпоративна звітність фіксує перехід від традиційної фінансово орієнтованої моделі звітування до комплексної моделі розкриття вартості, у межах якої економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності підприємства розглядаються як взаємопов'язані. Саме в такому розумінні нефінансова звітність набуває значення інструмента реалізації нової парадигми взаємодії бізнесу, держави та суспільства в умовах сталого розвитку.

Висновки

У результаті дослідження обґрунтовано, що нефінансова корпоративна звітність є складним багатоплановим явищем, яке виходить за межі внутрішньокорпоративних практик та набуває значення для системи державного управління. Аналіз її інформаційного, правового, управлінського, комунікативного та концептуального аспектів дозволив сформувати цілісне уявлення про нефінансову звітність як інструмент забезпечення прозорості, підзвітності та реалізації публічних інтересів у сфері сталого розвитку, де перетинаються найважливіші функції державного управління: економічні, організаційні, контрольні, ідеологічні тощо.

Встановлено, що в інформаційно-системному та управлінському аспектах нефінансова корпоративна звітність формує інформаційну основу для прийняття управлінських рішень, моніторингу ризиків і оцінки ефективності державної політики. У правовому аспекті вона розглядається як форма реалізації нормативно закріплених вимог щодо розкриття інформації та як елемент регуляторного впливу держави на корпоративний сектор. Комунікативний аспект дозволяє інтерпретувати нефінансову звітність як структурований канал взаємодії між бізнесом, суспільством і державою, що забезпечує публічну підзвітність і зворотний зв'язок.

Концептуальний аналіз засвідчує перехід від фінансовоцентричного підходу до багатовекторного розуміння створення вартості, у межах якого нефінансова корпоративна звітність виступає інструментом реалізації нової парадигми сталого розвитку. У сукупності це дозволяє розглядати нефінансову корпоративну звітність як важливий елемент публічно-правового механізму державного управління та створює підґрунтя для подальших досліджень, спрямованих на вдосконалення правового й інституційного забезпечення нефінансового звітування в умовах євроінтеграції України.

Список використаних джерел

Jonker, A. (2020). What is the triple bottom line (TBL)? *IBM Think*. URL: https://www.ibm.com/think/topics/triple-bottom-line

Porter, M. E. & Kramer, M. R. (2011). Creating Shared Value: How to reinvent capitalism and unleash a wave of innovation and growth. *Harvard Business Review.* 62–77. URL: https://hbr.org/2011/01/the-big-idea-creating-shared-value

Голов, С. Ф. (2003). Управлінський облік. Лібра.

Єршова, Н. Ю. (2016). Розвиток методологічних основ формування інтегрованої звітності. *Науковий вісник Ужгородського університету,* 1(1), 451–459.

Костирко, Л. А. (2013). Інтегрована інформаційна система підтримки фінансової стратегії стійкого розвитку підприємств. *Часопис економічних реформ*, 4(12), 91–98.

Лоханова, Н. О. (2012). Інтеграційні процеси в обліку в умовах інституціональних перетворень. Грінь Д. С.

Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку» № 1015-р (2024). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1015-2024-р#Text